

Täysistunto

Tiistai 11.2.2020 klo 13.59—18.47

9. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi maakaasumarkkinelain muuttamisesta ja sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta annetun lain 10 ja 16 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 104/2019 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään talousvaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan tässäkin enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Keskustelu

17.47 **Mari Holopainen vihr:** Arvoisa puhemies! Esityksen tavoitteena on edistää kilpailun toimintaa ja markkinoiden avoimuutta. Näin saatetaankin päästä tekemään sitten, kun laki tulee voimaan, mutta on kuitenkin hyvä muistaa, että kyse on markkinasta, jossa ei ole kovin montaa toimijaa. Menneisyys näyttää, että lainsäätäjän täytyy olla erittäin varovainen tällaisissa tapauksissa, joissa on oligopolin elementtejä tai monopoli. Etenkään luonnollista monopolia ei toki kannata käsitellä samoin periaattein kuin muita markkinoita.

Jos muistelemme, minkälaista keskustelua on käyty ihan viime aikoina, niin Jyväskylän vedestä on kiistelty ja on tuotu esiin, että ei välttämättä ole mitään merkitystä sillä, että 30 prosenttia vesijärjestelmästä omistaisi yksityinen yritys. Toisaalta on tuotu esiin huolia siitä, että sillä olisi merkitystä. No, lienee selvää, että omistajalla on merkitystä ja myös omistaja pystyy omistajaosuutensa verran vaikuttamaan asioihin. Toivon, että myös tämä asia käsitellään hyvin huolellisesti sitten, kun etenee ministeri Lepän selvitys siitä, tarvitseeko vesihuoltoon ja veteen tehdä joitain muutoksia meidän lainsäädännössä.

Mutta tästä käsittelyssä olevasta asiasta haluan tuoda esiin tämän yleisen huolen, joka liittyy keskitettyyn tiedonvaihtoon tai keskitettyihin markkinaratkaisuihin. Toki tämä voi edistää kilpailua, mutta on hyvä tarkastella tämän lain jokainen yksityiskohta hyvin huolella. Vaikka viranomainen pystyy valvomaan ja säätelemään, niin on selvä, että viranomainen ei pysty aivan kaikkea säätelemään. Usein löytyy porsaanreikiä, ja on mahdollista, että toimijat markkinoilla eivät aina toimi kaikkien lakien ja asetusten mukaisesti, joten kun tätä nyt viedään eteenpäin, niin toivon, että valmistelu on erityisen huolellista ja ottaa huomioon kaikki tällaiset näkökulmat, joita kilpailun keskittämällä voi olla, vaikka tässä ei toki sitä tavoitellakaan vaan päinvastoin.

17.50 **Sami Savio ps:** Arvoisa puhemies! Tässä on meillä käsittelyssä siis lakiesitys, joka koskee muun muassa sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta annetun lain muuttamista. Tällä esityksellä lähinnä täsmennettäisiin maakaasun vähittäismarkkinoiden asiak-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 4/2020 vp

kaiden henkilötietojen käsittelyä ja muun muassa tarkennettaisiin säännöksiä loppukäyttäjien oikeudesta päättää mittaus- ja kulutustietojen käsittelystä.

On ilman muuta tarpeen, että sekä henkilötietoja että mittaus- ja kulutustietoja käsitellään asianmukaisesti ja vain aiheellisiin tarkoituksiin. Jätän siltä osin tämän hallituksen esityksen oikeellisuuden ja käytännönläheisyyden arvioinnin talousvaliokunnan tehtäväksi. Tietosuojan on tietenkin oltava korkealla tasolla.

Arvoisa puhemies! Edustaja Holopainen puhui tässä edellä vesihuollon tärkeydestä ja aivan aiheellisesti ja asiallisesti otti asian esiin. Minä puolestani haluan tässä yhteydessä kiinnittää huomiota eräaseen monia tavallisia kansalaisia jo vuosikausia vaivanneeseen ongelmaan, nimittäin sähkönsiirtohintojen jatkuvaan nousuun. Tästä siirtohintojen valvonnanastahan säädetään tässä samassa laissa, joka meillä on nyt käsittelyssä. Valitettavasti hallitus ei ole tässä yhteydessä ottanut esille tätä sähkönsiirtohintojen kohtuullisuuden tarkastelua, mitä pidän kyllä valitettavana, ja tähän asiaan pitäisikin puuttua hyvin pikaisesti.

Arvoisa puhemies! Sähkö on meille kaikille pakollinen perustarve, mutta sähkönsiirtoa ei ole mahdollista kilpailuttaa. Siirtohintojen jatkuva nousu kasvattaa kansalaisten asumiskustannuksia ja vaikeuttaa hyvin monen ihmisen tavallista arkea kulujen kasvun myötä. Sähkönsiirtohintojen nykyinen valvontamekanismi velvoittaa Energiavirastoa valvomaan siirtohintojen kohtuullisuutta. Energiavirasto käyttää valvonnassa niin sanottua painotettua oman ja vieraan pääoman tuottovaatimuksen kaavaa, ja sen avulla puolestaan määritetään sähkönsiirtoyhtiöiden kohtuulliset enimmäistuotot.

Arvoisa puhemies! Perussuomalaiset katsovat, että varsinkin nykyisissä hyvin matalan korkotason olosuhteissa tämä kohtuulliseksi arvioitu tuotto on aivan liian korkea lähes riskittömällä toimialalla, ja myös Energiavirastoa on usein kritisoitu tästä sen suorittaman valvonnan heppoudesta. Kehotankin hallitusta tuomaan eduskuntaan pikaisesti lakiehdotuksen, jolla tiukennetaan ja tarkistetaan lainsäädäntöä siltä osin, että sähkönsiirtoyhtiöiden tuottovaatimus saadaan alennettua yleisesti hyväksyttävälle, [Puhemies koputtaa] kohtuulliselle tasolle ja niin, että yhtiöiden valvonta toimii myös käytännössä.

17.53 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Halusin vain tukea edustaja Savion puheenvuoroa siitä, että tämä sähkönsiirtohintojen nousu on kohtuuton tilanteessa, jossa me olemme yksityistäneet tämän energiaverkoston, ja on mainio esimerkki siitä, mitä tarkoittaa, kun luonnollinen monopoli markkinahenkisessä vimmassa — jos tämmöistä termiä haluaa tässä käyttää — halutaan saattaa markkinaehtoiseksi. Tästä nyt on varoittavia esimerkkejä ja muita.

Oli hienoa aikaisemmin tänään kuulla täällä ministerin puheenvuoro koskien tätä vesihuoltoa. Sen yksityistämiskeskustelua täällä on käyty, ja hallitus on tässä suhteessa kyllä tiukempi nyt kuin aikaisemmin, ja sama koskee varmaan näitä maakaasumarkkinoita. Että meillä on tiettyjä asioita, jotka on luontevaa sekä strategisista syistä että kilpailullisista syistä pitää julkisina.

17.54 Timo Heinonen kok: Herra puhemies! Kiinnitin huomiota edustaja Savion hyvään puheenvuoroon, jossa hän toi esille tämän sähkönsiirtohintakysymyksen ja sen, että kun tämä pykälä ja lainsäädäntö ovat nyt auki, niin sitä olisi ollut tässä mahdollista käsitellä ja pohtia korjausliikettä sähkönsiirtokysymykseen, johon edustaja Kiljunenkin viittasi, siihen, että meillä on tällaisia luonnollisia monopoleja, joita ei pitäisi päästää pois yhteisistä käsistä. On hyvä, että... [Kimmo Kiljunen: Sen verran sosialismia!] — Anteeksi? [Kimmo

Pöytäkirjan asiakohta PTK 4/2020 vp

Kiljunen: Sen verran sosialismia!] — On hyvä, että tässä on aika laaja yhteinen ymmärrys, ja jos oikein ymmärsin, niin myös Jyväskylän kaupunki on luopunut näistä suunnitelmista, joissa yksi osa olisi siirretty muihin käsiin. [Ritva Elomaan välihuuto] Kaiken kaikkiaanhan meillä kyllä on ongelmia tämän veden kanssa, ja meidän pitäisi huolehtia entistä tehokkaammin esimerkiksi siitä, että meillä ei pääsisi syntymään tilanteita, joissa esimerkiksi paikalliset pohjavedet kärsivät siitä oikeudesta, että naapurikunta tekee vedenottamon toisen alueelle. Mutta tietysti helpolla tässäkin salissa voidaan todeta, että ”no, tähän, kokoomus, olitte hallituksessa, kun tämä Caruna-tapaus syntyi”. Kyllä, ja nostan käden ylös, ja olen sen täällä aiemminkin sanonut, että mielestäni siinä tapahtui tietynlaista virhettä, mutta täytyy tietysti todeta sekin, että Carunahan ei käytännössä ole koko Suomi vaan yksi osa ja näitä verkkoja on muitakin.

Ruotsissahan energiaviranomainen päätti jo aiemmin tuntuvasti leikata verkkoyhtiöille sallittuja tuottoja. Ruotsissa alennettiin itse asiassa erityisellä asetuksella siirtoyhtiöiden pääoman kohtuullinen tuotto prosentti 3,9 prosenttiin aiemmasta 8,3 prosentista. Mutta sen sijaan meillä on edelleen sallittu runsaan 6 prosentin tuotto käytännössä monopoliasemassa toimiville sähköverkkoyhtiöille. Voisi todeta, että esimerkiksi Omakotiliitto on Suomessa pohtinut, että sopiva tuotto voisi olla noin 2—3 prosenttia. Toivottavasti hallitus ryhtyy tässä toimenpiteisiin ja toisi nyt esimerkiksi tämän verokorjauksen kopioituna Ruotsista Suomeen. Se voisi olla enemmän kuin tervetullut, ja siitä on Ruotsissa ymmärtääkseni ollut ihan hyviä kokemuksia.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin talousvaliokuntaan.